

УДК 37.091.33-027.22:7]-021.32(045)

FEATURES OF THE ORGANIZATION AND CONDUCT OF AN ART MASTER CLASS ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ МИСТЕЦЬКОГО МАЙСТЕР- КЛАСУ

Semenova O./ Семенова О.

с.р.с., as.prof. / к.п.н., доц.

ORCID: 0000-0002-0302-4724

Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University,
Uman, Sadova, 28, 20308Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини,
Умань, вул.Садова, 28, 20308

Анотація. У статті пропонується теоретичний аналіз проведення педагогічних майстер-класів. Охарактеризовано види майстер-класів та подано структуру їх проведення. Визначено, що для успішного проведення майстер-класу треба дотримуватися етапів його проведення, до яких відносяться: підготовчо-організаційний, змістово-наповнювальний, рефлексійно-моніторинговий етапи. Особливу увагу приділено практичним майстер-класам мистецького спрямування.

Ключові слова: майстер-клас, педагогічна творчість, форми роботи, індивідуальний підхід.

Вступ.

На просторах інтернету часто зустрічаються оголошення про проведення різноманітних майстер-класів. Це один із видів діяльності, яка сьогодні є дуже популярною [1]. Незалежно від вікової категорії, кожна людина, яка приходить на майстер-клас, прагнення зробити щось своїми руками або здобути нові знання, покращити якусь навичку а потім принести додому виріб. Практичний майстер-клас це передача неоціненого досвіду майстра, за один раз, за одне заняття. Знання та вміння отриманні на такому заході допомагають розкрити нові таланти, розширити кругозір або відточити вже наявну майстерність, що ніколи не буде зайвим. Різноманітні центри та студії мистецтва пропонують на вибір значну кількість майстер-класів: від приготування страви високої кухні до різьблення по дереву або навчитися кермувати вітрильною яхтою, сплести сімейний оберіг або виступити на сцені. Популярність того чи іншого майстер-класу визначає коло інтересів відвідувачів [5].

Реалії нашого сьогодення вказують на те, що інформаційно збагачене суспільство потребує конкурентоздатної особистості, спроможної орієнтуватися в умовах, що постійно змінюються. Тому одним із завдань освіти є розвиток творчої особистості, здатної нестандартно розв'язувати завдання та проблеми, установлювати їх причини й передбачати можливі наслідки. Творча діяльність – це не тільки процес створення чогось нового, невідомого це система розвитку творчих задатків особистості. Саме творчість дає можливість активізувати і процес навчання. Адже саме під час виконання креативної діяльності від дітей під час їх імпрровізацій, конструювань, вимагається застосування творчих дій. Риси, що розвиваються при цьому – ініціатива, самостійність і активність, спонукають засвоювати знання, навички, уміння.

Таким чином, розвивається здатність до самоосвіти та саморозвитку [7].

Основна частина.

Однією із ефективних форм вдосконалення творчості є майстер-класи, які створюють можливість для вияву й розвитку творчого потенціалу людини, залучення до кращих досягнень світової культури. Останнім часом така форма організації творчої діяльності стає все більш поширеною, оскільки вона дозволяє залучити значну аудиторію зацікавлених, ознайомити людей із новими знаннями та опанувати якість нові навички.

Проблему використання майстер-класів у своїй практичній діяльності досліджували такі вчені-педагоги: Н. Осіпенко, В. Андрієвська, Л. Шаран, М. Михнюк, Д. Огієнко, Ю. Махновець, Н. Барабанова та інші.

Майстер-клас – це особливий жанр узагальнення та поширення педагогічного досвіду, що представляє собою фундаментально розроблений оригінальний метод або авторську методику, що спирається на свої принципи і має певну структуру. Майстер-клас відрізняється від інших форм трансляції досвіду тим, що в процесі його проведення йде безпосереднє обговорення запропонованого методичного продукту і пошук творчого вирішення педагогічної проблеми як з боку учасників майстер-класу, так і із боку педагога, який проводить цей майстер-клас [2].

Майстер-клас (англ. masterclass: master – кращий в якій-небудь галузі, class – урок) – це форма проведення тренінгу для активного навчання (відпрацювання практичних навичок) [4]. Він є двостороннім процесом, оскільки відбувається безпосередній контакт між майстром і учасником-учнем, при якому педагог розповідає і показує як використовувати на практиці нову методику. При проведенні майстер-класу здійснюється індивідуальний підхід до кожного учасника, що дає змогу досягнути кращих результатів навчання.

Для творчих педагогів це є ефективна форма позааудиторної роботи, «відкрита педагогічна система, що дозволяє демонструвати нові можливості педагогіки та показує способи подолання консерватизму і рутини» [3].

Творчі майстер-класи мають на меті розвинути предметно-практичні та духовно-психологічні цінності особистості, створюють для людей можливість знайти для себе заняття для душі: хобі, що часто перетворюється на головний життєвий інтерес людини.

Кожен майстер-клас має свої завдання: передача майстром свого досвіду роботи шляхом прямого і коментованого показу послідовності дій, методів, прийомів і форм педагогічної діяльності; спільне відпрацювання учасниками методичних підходів майстра; рефлексія власної педагогічної майстерності учасниками майстер-класу; надання допомоги слухачам у визначенні завдань для саморозвитку, формуванні індивідуальної програми самоосвіти і самовдосконалення.

Творчий майстер-клас для дітей дозволяє отримати нові знання та розвинути soft skills (гнучкі навички), що є таким необхідним в світі комп'ютеризації. Адже, в сьогоdnішньому суспільстві досить цінним є не той хто має багато знань, а той хто вміє швидко здобувати нові знання і пристосовуватися до нових умов. Майстер-клас це чудова можливість

опанувати креативні навички, навички самоорганізації, навички комунікації тощо.

Технологія проведення майстер-класу дозволяє охопити різне коло слухачів, як новачків так і професіоналів. Для тих хто немає сформованих практичних вмінь – це можливість навчитися для подальшого саморозвитку та самовдосконалення. Майстри ж, які відбулися як фахівці, мають змогу познайомитися із новою технологією, новими методиками та напрацюваннями [5].

Майстер-класи за своїми формами роботи можуть бути різними: лекція, практичне заняття, інтегроване заняття. Підготовка та проведення будь-якого майстер-класу вимагають значних зусиль та професійних вмінь.

Характеризуючи практично-творчий майстер-клас вирізняємо такі його етапи проведення:

- 1) підготовчо-організаційний;
- 2) змістово-наповнювальний;
- 3) рефлексійно-моніторинговий.

Підготовчо-організаційний, цей етап майстер-класу включає підготовку напередодні: продумування концепції, підготовка теоретичних матеріалів для представлення, виконання майстром роботи для демонстрації зразка, заготівлю матеріалів та обладнання, для роботи. На початку практичної роботи майстер привітальним словом налаштовує учасників майстер-класу на творчий діалог, для подальшої ефективної праці. Готуючись до проведення майстер-класу потрібно пам'ятати про те, що в технології проведення головним є не повідомлення і засвоєння інформації, а передача способів діяльності, будь то прийом, метод, методика, чи технологія. Опанування продуктивними способами роботи це одна з найважливіших завдань для майстра на такому заході.

Змістово-наповнювальний етап – майстер представляє учасникам практичне виконання завдання: пояснює етапи виконання та демонструє їх практично. Всі завдання майстра-наставника спрямовані на те, щоб залучити увагу учасників, створити творчу атмосферу для ефективної співпраці. Під час виконання завдання учасниками майстер-класу наставник індивідуально консультує та допомагає кожному.

Рефлексійно-моніторинговий – етап де проводиться аналіз діяльності: обмін думками, оцінювання, самооцінювання та самоаналіз, відбувається показ виконаних робіт. Позитивним результатом будь-якого майстер-класу можна вважати результат (продукт), що виражається в оволодінні всіма учасниками, при допомозі наставника, новими творчими способами вирішення педагогічної проблеми, у формуванні мотивації до самонавчання, самовдосконалення, саморозвитку.

Ефективність організації майстер-класу залежить від забезпечення індивідуального підходу до професійного і методичного розвитку фахівців. В першу чергу, мають бути створені умови для виконання самостійної роботи в малих групах, що сприяє активному обміну думкою; включення всіх учасників заходу в активну діяльність; сприяння вибору більш раціональних форм

взаємодії (співробітництва та співтворчості); створення атмосфери відкритості та доброзичливості [6].

Основні технологічні принципи проведення майстер-класу полягають у створенні середовища спілкування, у якому відбувається постановка навчально-творчих завдань і реалізація системи методів і прийомів того чи іншого виду образотворчого мистецтва для розкриття творчого потенціалу кожного індивіду.

Проведення майстер-класів у закладах вищої освіти педагогічних спеціальностей є невід'ємною частиною освітнього процесу, особливо це характерно для мистецьких спеціальностей.

Майстер-клас – це своєчасна наочна ілюстрація слів викладача, народження художнього образу на очах у здобувачів вищої освіти, що викликає в них захоплення, подальше натхнення до роботи, допомагає запобігти помилок, сприяє розвитку здатності самостійно аналізувати, самооцінювати свої творчі здобутки, шукати способи підвищення рівня художньої майстерності.

Під час проведення майстер-класу відбувається передача досвіду (знайомство та опанування методами роботи) майстра. Його учасники мають змогу спільно відпрацювати запропоновану художню технологію, поставити запитання й отримати консультації. Обов'язковим є рефлексія рівня художньо-творчої майстерності здобувачів вищої освіти.

Такі майстер-класи для учасників навчального процесу повинні проводити як досвідчені художники-педагоги так і запрошені художники-митці, які розповідають і демонструють здобувачам вищої освіти всі етапи ведення творчої роботи, описують свої дії, паралельно пояснюючи, які помилки можуть виникнути в роботі. Здобувачі вищої освіти, які беруть участь у таких заняттях, перебувають в атмосфері постійної рефлексії, що дає можливість їм творчо розвиватися. Мистецькі майстер-класи можуть охоплювати різну сферу діяльності як хореографічну, музичну, образотворчу. Майстер-клас може бути для визначеного оточення людей (наприклад, здобувачів освіти певної спеціальності), а може проводитися для широкого кола. Саме майстер, проводячи майстер-клас, продумує його концепцію, враховуючи те що участь можуть приймати різні за підготовленістю люди. Творчі майстер-класи можуть мати різну назву, головним є те, щоб в назві відображалася суть того що буде відбуватися. Наприклад, «Автоматичне малювання», «Геометричний орнамент», «Техніка гарячого розпису тканини», «Техніка холодного батику», «Мистецтво диво-писанки», «Сучасна лялька-мотанка», «Виконання виробів у техніці макраме», «Мистецтво писанкарства», «Краса весняних квітів» (олійний живопис), «Портрет», «Пейзаж», «Сюжетна картина» (олійний живопис), «Глиняна іграшка», «Методика створення акварельного натюрморту», «Методика зображення уманського хатнього розпису», «Тілесна свідомість – практики допомоги собі та іншим», «Дивовижний та незбагнений світ музики», «Майстер-клас із петриківського розпису» тощо.

Висновки.

Отже, у педагогічній практиці майстер-клас має значні потенціальні

можливості при формуванні мотивації до самонавчання, самовдосконалення, саморозвитку студентської молоді.

Аналізуючи всі раніше наведені теоретичні положення організації та проведення майстер-класу слід зазначити його особливості: новий підхід до теорії та практики навчання; засвоєння методики самостійної роботи в малих групах; створення умов для залучення всіх учасників до активної діяльності; вирішення проблемного завдання через різні ситуації; використання творчих прийомів для розкриття творчого потенціалу як Майстра, так і учасників; методи та форми роботи пропонуються для використання; процес взаємодії та співпраці, в спільному пошуку [8].

Література:

1. Вчіться у кращих, будьте кращими. веб-сайт. URL: <https://www.masterclass.com/?irclickid> (дата звернення: 06.10.2023).
2. Лошицька О. Л. Майстер-клас у системі роботи з педагогічними кадрами : метод. посіб. Ірпін, 2015, 40 с.
3. Мамчур Н. Майстер-клас «Народний декоративний розпис» у системі естетичного виховання майбутніх учителів. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи*. 2013. №46 С. 214-247. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ppps_2013_46_41
4. Мастер-класс. веб-сайт. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/> (дата звернення: 20.09.2023).
5. Майстер-класи. веб-сайт. URL: <https://loop.com.ua/ua/master-klassi/> (дата звернення: 06.10.2023).
6. Михнюк М. І. Майстер-клас як форма обміну передовим педагогічним досвідом. веб-сайт. URL : <https://core.ac.uk/download/pdf/77240636.pdf> (дата звернення: 01.10.2023).
7. Огієнко, Д. П. Особливості підготовки майбутніх учителів початкової школи до проведення творчих майстер-класів у процесі організації дозвілєвої діяльності учнів. веб-сайт. URL : <https://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/28322> (дата звернення: 25.09.2023).
8. Організація та проведення майстер-класів. веб-сайт. URL : http://www.golovanivsk-bdut.kr.sch.in.ua/informaciya_pro_zaklad/metodichna (дата звернення: 01.10.2023).

References:

1. Vchit`sya u krashhy`x, bud`te krashhy`my`. URL: <https://www.masterclass.com/?irclickid> [in Ukrainian].
2. Loshy`cz`ka O. L. (2015). Majster-klas u sy`stemi roboty` z pedagogichny`my` kadramy`. Irpin`, [in Ukrainian].
3. Mamchur N. (2013). Majster-klas «Narodny`j dekoraty`vny`j rozpy`s» u sy`stemi estety`chnogo vy`hovannya majbutnix uchy`teliv. *Psy`xologo-pedagogichni problemy` sil`s`koyi shkoly`*. 46, 214-247.
4. Master-klass. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>. [in Ukrainian].
5. Майстер-класи. URL: <https://loop.com.ua/ua/master-klassi/>. [in Ukrainian].
6. My`xnyuk M. I. Majster-klas yak forma obminu peredovy`m pedagogichny`m dosvidom. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/77240636.pdf>. [in Ukrainian].

7. Ogiyenko, D. P. Osobly`vosti pidgotovky` majbutnix uchy`teliv pochatkovoyi shkoly` do provedennya tvorchy`x majster-klasiv u procesi organizaciyi dozvillyevoyi diyal`nosti uchniv. URL : <https://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/28322>. [in Ukrainian].

8. Organizaciya ta provedennya majster-klasiv. URL: http://www.golovanivsk-bdut.kr.sch.in.ua/informaciya_pro_zaklad/metodichna. [in Ukrainian].

Abstract. *On the Internet, there are often announcements about the holding of various master classes. This is one of the activities that is very popular today. The article offers a theoretical analysis of conducting pedagogical master classes. The types of master classes are characterized, they include: lecture, practical class, integrated class. It was determined that for the successful conduct of the master class, it is necessary to observe the stages of its conduct, which include: preparatory and organizational, content-filling, reflective and monitoring stages. The preparatory and organizational stage includes preparation the day before and direct organization at the beginning. The content-filling stage is the presentation to the participants of the practical implementation of the task. The reflective and monitoring stage at which activity analysis takes place. Special attention is paid to practical master classes in the artistic direction. Creative master classes aim to develop subject-practical and spiritual-psychological values of the individual, create an opportunity for people to find an occupation for themselves. The effectiveness of organizing a master class depends on ensuring an individual approach to the professional and methodical development of specialists.*

Keywords: *master class, pedagogical creativity, forms of work, individual approach.*